

تأثیر آموزش حسابداری مدیریت به شیوه شبیه‌سازی ایفای نقش، بر یادگیری و یادداری دانشجویان

وحیده طبیبی راد^۱

زهرا دیان‌تی دیلمی^۲

رضا غلامی جمکرانی^۳

ابوالفضل بختیاری^۴

حسین عباسیان^۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۰۸

چکیده

در سال‌های اخیر، تعداد قابل توجهی از مراجع علمی و حرفه‌ای حسابداری (ICAA، AECC.CPA، IFAC) خواستار توسعه طیف گسترده‌ای از مهارت‌های لازم، در دانش‌آموختگان حسابداری و متنوع کردن رویکرد فراگیرمحور در آموزش بوده‌اند. پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر رویکرد آموزشی شبیه‌سازی ایفای نقش، به‌عنوان یک روش تدریس فراگیر محور، در کلاس درس حسابداری مدیریت انجام شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی دانشجویان حسابداری مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ می‌باشد. نمونه آماری تحقیق شامل دو گروه حسابداری مدیریت جمعاً ۶۰ نفر (۳۱ نفر گروه آزمایش و ۲۹ نفر گروه کنترل) است که توسط یک استاد واحد آموزش دیده‌اند. یافته‌های پژوهش حاکی از یادگیری و یادداری بهتر دانشجویان گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل است. همچنین نتایج نظرسنجی از دانشجویان (از طریق پرسش‌نامه) نشان از اثربخشی این روش آموزشی در تقویت مهارت‌های کلامی و ارتباطی آنها، افزایش انگیزه و یادگیری بهتر مفاهیم بنیادی حسابداری مدیریت دارد.

واژه‌های کلیدی: شبیه‌سازی، روش نوین تدریس، ایفای نقش، حسابداری مدیریت.

- ۱- دانشجوی دکترای حسابداری، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران. tabibi_rad@yahoo.com
- ۲- دانشیار گروه حسابداری، دانشکده علوم مالی دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران (نویسنده مسوول) dianati@khu.ac.ir
- ۳- گروه حسابداری، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران gholami@qom-iau.ac.ir
- ۴- استادیار، عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان. bakhtiari.abolfazl@gmail.com
- ۵- استادیار، دانشکده مدیریت، گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. h_abbasian@khu.ac.ir

۱- مقدمه

شواهد قابل توجهی در تحقیقات معاصر وجود دارد که نشان می‌دهد، در بسیاری از موارد، نقش سازمانی حسابدار مدیریت از نقش "محاسبه کن صرف" به سمت "شریک تجاری قابل اعتماد" تغییر کرده است (برن و بالدوینسدتیر ۲۰۰۷، برن و پیرس ۲۰۰۷، بالدوینسدتیر و همکاران، ۲۰۰۹). تغییر در نقش سازمانی مستلزم تغییر در صلاحیت‌ها و مهارت‌های افراد است که باید قبل از ورود به محیط حرفه‌ای در این رابطه آموزش ببینند (ماهر، ۲۰۰۰).

هم دانشگاهیان و هم افراد حرفه‌ای معتقدند که توسعه مهارت‌ها و قابلیت‌های خاص برای ایفای نقش شریک تجاری در حسابداران مدیریت باید بخشی از آموزش حسابداری باشد (تان و همکاران، ۲۰۰۴). از طرف دیگر، محققان و نظریه‌پردازان بر این باورند که همه افراد به یک روش یاد نمی‌گیرند و راهکارهای آموزشی متعددی وجود دارد که می‌تواند برای کمک به آنها در یادگیری استفاده شود. روش‌های آموزشی غیرسنتی مانند ایفای نقش^۱، یادگیری مشارکتی^۲ و یادگیری مبتنی بر بازی^۳، نه تنها دانشجویان را بیشتر به یادگیری علاقه‌مند می‌کنند بلکه آنها را از نظر اجتماعی آماده‌تر می‌سازد به نحوی که عضو مؤثرتری در جامعه شوند (ساپتانو، ۲۰۱۱).

باید اذعان کرد که یادگیری مهارت‌های اجتماعی و انسانی مورد نیاز برای موفقیت حسابداران مدیریت در ایفای نقش شریک تجاری، با شیوه سنتی تدریس (سخنرانی) دشوار است (جاکوپسن، ۲۰۱۹). ضمن اینکه تحقیقات مرتبط با ارزیابی کاربست روش‌های نوین و فعال تدریس نیز در رشته‌ای چون حسابداری، خصوصاً در ایران، بسیار محدود است.

ایفای نقش، یکی از شیوه‌های نوین آموزشی است که بهره‌گیری از آن موجب تقویت مهارت‌های ارتباطی و کلامی فراگیران، به عنوان مهارت‌های نرم^۴ مورد نیاز حسابداران مدیریت امروز، می‌گردد. همچنین ارتباطات تعاملی این روش، بر یادگیری فراگیرانی که نقش فعال در فرایند آموزش دارند مؤثر است (ادیب نیا، ۱۳۸۹). اما از آنجایی که تحقیقی در رابطه با روش تدریس شبیه‌سازی با ایفای نقش در حوزه حسابداری مدیریت انجام نشده است، مسئله تحقیق حاضر ارزیابی آثار کاربست این روش

آموزشی بر یادگیری و یادداری دانشجویان در کلاس درس حسابداری مدیریت است.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

ایفای نقش یکی از مدل‌های یادگیری مشارکتی می‌باشد و مدت‌هاست که از موضوعات محبوب در محافل آموزشی شده است (ساپتانو، ۲۰۱۱). نظریه رشد شناختی ویگوتسکی^۵ پیشنهاد می‌کند که افراد ابتدا از طریق تعامل اجتماعی با اشخاص دیگر یاد می‌گیرند و سپس دانش را به صورت جداگانه درونی می‌کنند (هوانگ و همکاران، ۲۰۰۵). در این نظریه که مشارکت اجتماعی را از شرایط مهم یادگیری می‌داند، به اثر متقابل تغییرات شرایط اجتماعی و رفتار تأکید می‌شود و تکامل شناختی را تحت تأثیر تعامل یادگیرنده با دیگران می‌داند. (سیف، ۱۳۹۵)

روش آموزشی ایفای نقش نیز برخلاف روش‌های تدریس سنتی که تمرکز آنها بر تغییر نگرش قبل از تغییر رفتار است، ابتدا روی رفتار تمرکز می‌کند و سپس افراد را وادار به اصلاح نگرش‌ها برای همسان کردن آن با رفتارهای جدید می‌کند. زمانی که تغییر نگرش با حضور و یادگیری فعال فراگیر کسب شده باشد، پایدارتر و در برابر تغییرات بعدی مقاوم‌تر است. (اسمیت، ۱۹۹۷)

همچنین طبق نظریه‌های انگیزشی، یادگیری در فراگیرانی که انگیزه بالاتری دارند بیشتر است. نظریه مازلو^۶ یکی از بنیادی‌ترین نظریات انگیزش است و به نیازها طبق یک هرم از پایین به بالا شامل نیازهای فیزیولوژیکی، احساس امنیت، تعلق خاطر، احترام به نفس (پذیرش و تأیید) و خودشکوفایی اشاره دارد (سیف، ۱۳۹۵). تنوع در روش‌های تدریس و ایجاد فرصت‌های متفاوت یادگیری با روش‌های نوینی چون ایفای نقش، باعث ایجاد انگیزه برای کار گروهی بهتر و پذیرش بیشتر فرد از سوی اعضای گروه (مرحله تعلق، پذیرش و احترام در نظریه مازلو) و یادگیری عمیق‌تر و معنی‌دار می‌شود. (آگا و همکاران، ۲۰۲۰)

یکی از نظریه‌هایی که روش آموزشی ایفای نقش را پشتیبانی می‌کند نظریه سازنده‌گرایی^۷ است. بسیاری از نظریه‌پردازان در آموزش حرفه‌ای، طرفدار تغییر اساسی در چارچوب نظری آموزش حرفه‌ای به نفع رویکردی به نام سازنده‌گرایی بوده‌اند. استدلال مطرح شده این است که

عملکرد یادگیرنده کمک می‌کند و در انتقال مهارت‌های حسابداری مؤثرتر از روش‌های سنتی آموزش است و تغییر از رویکردهای سنتی غالب به رویکردهای یادگیری فعال را پیشنهاد می‌کنند (آراوجو و اسلومسکی، ۲۰۱۳).

یکی از روش‌های یادگیری فعال، آموزش با استفاده از شبیه‌سازی است. با استفاده از شبیه‌سازی می‌توان فاصله بین کلاس و تصمیم‌گیری در دنیای واقعی تجارت را از بین برد. دانشجویان به روش‌های استراتژیک فکر می‌کنند، مشکلات پیچیده‌ای را حل می‌کنند و دانش را در عملکردهای تجاری ادغام می‌کنند. در دنیای کوچک ایجاد شده توسط شبیه‌سازی تجاری، دانشجویان می‌توانند اثرات تعاملی محیط، رقبا و کارمندان را بهتر درک کنند (رومه، ۲۰۰۳).

یکی از انواع روش‌های شبیه‌سازی در آموزش، ایفای نقش است. دلیل اصلی انتخاب این روش در زمینه‌های مختلف، به‌ویژه در آموزش، این است که به معلمان و مدرسان اجازه می‌دهد هم‌زمان با دو جنبه برخورد کنند: از یک طرف، رفتاری تعاملی ایجاد می‌کند که به تعامل بی‌پروا نزدیک می‌شود و در همان زمان، کنترل این تعامل را در اختیار دارند (گریو، ۲۰۲۰). در روش آموزشی ایفای نقش چهار عنصر تفکر، احساسات، بصیرت و عملکرد درگیر می‌شوند که این عوامل در کنار هم باعث افزایش مهارت ارتباطی می‌شود. دانشجویان می‌توانند فرصت تسلط بر مهارت‌هایی را به دست آورند که در دنیای واقعی امکان کسب آن را ندارند. (لاوینگ و ویلسون، ۲۰۰۰) همچنین کاربست این رویکرد منجر به ارائه طرح‌های مبتکرانه و کسب دیدگاه‌های گوناگون در فراگیران نسبت به زمینه‌های آموزشی است و در ایجاد علاقه و جذابیت در دانشجویان مؤثر است و موجب افزایش رضایت و اعتماد به نفس دانشجویان خواهد (تاپلین، ۲۰۱۸).

در رشته‌های علوم تجاری و حسابداری، تحقیقات محدودی در رابطه با ارزیابی کاربست روش تدریس از طریق ایفای نقش انجام شده است. برای مثال کرن (۲۰۰۰) در پژوهشی با عنوان "به‌کارگیری شبیه‌سازی نقش‌آفرینی و الگوهای عملی برای تقویت یادگیری مفاهیم بنیادی حسابداری در دانشجویان" آنها را در کلاس درس به گروه‌ها کوچک در نقش‌های معامله‌گر و حسابدار تقسیم-

نقش آموزش فنی و حرفه‌ای باید حمایت از یادگیری سازنده و تسهیل ساخت دانش از طریق روش‌های تجربی، زمینه‌ای و اجتماعی در محیط‌های دنیای واقعی باشد. در کلاس سازنده‌گرایانه، یادگیری باید مشارکتی، فعالانه، همیارانه و ارتباطی باشد (پیرا و همکاران، ۲۰۱۹). هنگامی که این نظریه به رویکردهای آموزشی تبدیل می‌شود، سازنده‌گرایی طرفدار رویکرد فراگیر محور^۸ در آموزش است (باراکت، ۲۰۰۵).

یادگیری فراگیر محور مفهومی است که دانشجو را به‌عنوان فردی با پیشینه منحصر به فرد در نظر می‌گیرد و در عین حال از مشارکت فعال دانشجو در شکل‌دادن مسیر یادگیری خود حمایت می‌کند (جانینت، ۲۰۱۷). نظریات روان‌شناسی - تربیتی متعددی چون نظریه هوش چندگانه^۹ گاردنر نیز متمرکز بر تفاوت افراد در فرایند یادگیری است. گاردنر (۱۹۹۸) معتقد است که هوش را نمی‌توان به‌صورت کلی اندازه‌گیری کرد بلکه به‌صورت بخش‌هایی مشخص قابل ارزیابی است و ابعاد هوش را در قالب هشت زمینه «هوش منطقی - ریاضی، زبانی - کلامی، فضایی - دیداری، موسیقایی، بدنی - جسمی، درون فردی، بین فردی و طبیعی» معرفی کرد (مارتین، ۲۰۱۷). آموزش مبتنی بر هوش‌های چندگانه علاوه بر ایجاد خلاقیت و نوآوری در فراگیران، با ایجاد ارتباط میان مفاهیم علمی و تجارب عینی افراد در زندگی، درک و یادگیری آنان را افزایش می‌دهد (نیرو، ۱۳۹۸). رویکرد آموزشی ایفای نقش با تمرکز و تقویت انواع متنوع هوش چون منطقی، زبانی، بدنی و بین فردی، تجربه موفق را در اختیار فراگیران قرار می‌دهد.

روش سنتی آموزش گنج و تخته و سخنرانی و محدود کردن برنامه‌های آموزشی با تمرکز بر فقط یک یا دو نوع هوش مطمئناً کافی نیست، به‌خصوص برای دانشی چون حسابداری که شامل مفاهیم، اصول و استانداردهای فنی پیچیده مرتبط با رویدادهای تجاری مدرن است. چنین رویکردی عزت‌نفس دانشجویان را به دلیل عدم تحقق دستاوردهای دانشگاهی، تضعیف و سرانجام پتانسیل واقعی آنها را پنهان می‌کند (چنگ ۲۰۰۶) بنابراین جای تعجب نیست که تحقیقات در مورد یادگیری و آموزش حسابداری نشان داده است که یادگیری فعال به بهبود

بندی کرد. تعدادی از دانشجویان نیز نقش‌هایی مانند بانکدار، مشتری، فروشنده و مالک واحد تجاری را برعهده گرفتند. معاملات بر اساس رویدادهای از پیش تعیین شده که در پیوست مقاله آورده شده، بین نقش‌های مختلف و گروه‌ها صورت می‌گیرد. نتایج آزمون‌ها، بلافاصله پس از آموزش و چهار هفته بعد، در دو کلاس سنتی و ایفای نقش نشان داد که روش تدریس ایفای نقش بر یادگیری و یاد داری دانشجویان مؤثر است.

سپتونو (۲۰۱۱) تحقیقی با عنوان "اجرای مدل نقش‌آفرینی در یادگیری اصول حسابداری مالی برای افزایش لذت دانشجویان و نمرات آزمون آنها" با استفاده از دو گروه آزمایش (با روش تدریس ایفای نقش) و دیگری گروه کنترل (با روش تدریس سنتی) انجام داده است. جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از پیش‌آزمون و پس‌آزمون و پرسش‌نامه، جهت نظرسنجی میزان لذت دانشجویان، انجام شده است. پس از تحلیل و مقایسه داده‌ها، این تحقیق نشان داد، آموزش از طریق ایفای نقش، مزایای زیادی برای افزایش سطح لذت و علاقه و درک دانشجویان از اصول حسابداری مالی دارد.

اپل و همکارانش (۲۰۱۲) در مطالعه‌ای با عنوان "تقویت قابلیت‌های عملکردی و سایر مهارت‌ها از طریق نقش‌آفرینی در یک دوره حسابداری مالیاتی واحدهای تجاری" از روش تدریس ایفای نقش جهت آموزش استفاده کردند. دانشجویان در سه گروه شرکت‌های تضامنی، سهامی عام و خاص تقسیم‌بندی شدند و مدرس در نقش حسابدار ارشد این شرکت‌ها و دانشجویان در نقش ممیز مالیاتی ظاهر شدند تا با بررسی و پرس‌وجو، اطلاعات لازم فراتر از اظهارنامه را جمع‌آوری کنند و در نهایت باتوجه به اطلاعات جمع‌آوری شده، گزارش را در قالب متعارف تهیه نمایند. نتایج حاصل از نظرسنجی‌ها نشان داد که این رویکرد ارتباطات حرفه‌ای را تشویق می‌کند و درک دانشجویان از الزامات مالیاتی انواع شرکت‌ها را افزایش می‌دهد.

تاپلین و همکاران (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای با عنوان "کاربست نقش‌آفرینی‌های کوتاه در مباحث اخلاق حرفه‌ای در درس حسابرسی در دانشگاه" یک روش ترکیبی از سخنرانی و نقش‌آفرینی‌های کوتاه‌مدت ۱۰-۱۵ دقیقه‌ای،

با مشارکت دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد حسابداری اجرا کردند. داده‌ها پس از اجرای روش از طریق پرسش‌نامه و مصاحبه‌های انفرادی بدون ساختار و گروه‌های متمرکز جمع‌آوری شده است. پس از تحلیل داده‌ها، نتایج این مطالعه نشان داده است که رویکرد ایفای نقش آموزشی، یک روش یادگیری تجربی ساده است که به دانشجویان کمک می‌کند تا معضلات اخلاقی را بشناسند، استراتژی‌های مقابله با چنین معضلات را در یک محیط امن کشف کنند و مهارت‌های گوش‌دادن و پرسش را برای بدست آوردن اطلاعات، تمرین کنند. نقش‌آفرینی‌های کوتاه می‌توانند فرصت تفکر انتقادی را ایجاد کنند.

فلچر و همکارانش (۲۰۱۸) پژوهشی با عنوان "ارزیابی سخنرانی‌های شفاهی در یک برنامه حسابداری: نورهای ویدئویی و ایفای نقش" با انگیزه برطرف نمودن ضعف‌های گزارش شده از فارغ‌التحصیلان حسابداری در ارتباطات رودررو انجام دادند. در این پژوهش دانشجویان حسابداری به‌عنوان حسابدار مالیاتی در مقابل دانشجوی بازاریابی در نقش مشتری حسابداری قرار می‌گیرد و حسابدار باید با فردی که اطلاعات محدود در زمینه حسابداری دارد، در رابطه با اظهارنامه مالیاتی، به چالش بپردازد. از نمایش دانشجویان فیلم‌برداری می‌شود و ارزیابی فیلم‌ها توسط دانشجویان سال بالاتر با مقیاس‌هایی چون ارتباط کلامی و غیرکلامی، دانش و نحوه ارائه صورت می‌گیرد. در نهایت این روش با ارزیابی نمرات دانشجویان در پایان ترم نیز سنجش شده است و نتایج پژوهش نشان از اثربخشی این روش بر یادگیری دانشجویان و افزایش مهارت‌های ارتباطی آنها دارد.

سپتانو و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان "الگوی ایفای نقش: آیا بر انگیزه تحصیلی و یادگیری دانش‌آموزان حسابداری مؤثر است؟" به بررسی اثربخشی این رویکرد بر ۲۰۶ دانش‌آموز سال دوازدهم در آموزش حسابداری شرکت‌های خدماتی پرداخته‌اند. داده‌های تحقیق با استفاده از دو روش آزمون و پرسش‌نامه جمع‌آوری شده است. نتایج پژوهش نشان داده است که الگوی نقش‌آفرینی در بهبود انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان

دانشجویان است، موجب افزایش مهارت‌های ارتباطی آنها نیز می‌شود.

علاءالدینی و همکاران (۱۳۹۴) تأثیر رویکرد آموزشی ایفای نقش بر خلاقیت هیجانی و شناختی کودکان را تشریح کردند و نتیجه گرفتند که این روش یک فعالیت مرجع برای افزایش خلاقیت دانش‌آموزان است.

خطیبیان و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان "تجربه دانشجویان مامایی از آموزش به روش ایفای نقش در کارآموزی: پژوهش کیفی" به تبیین تجربه دانشجویان از روش آموزشی ایفای نقش با استفاده از تحلیل محتوا پرداخته‌اند. داده‌ها با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته انفرادی و چهار مصاحبه گروه متمرکز، گردآوری شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که به‌کارگیری روش آموزشی ایفای نقش و متعاقب آن کاربرد در بالین می‌تواند تجربه «ایفای نقش نمایشی»، «ایفای نقش واقعی» و «گذار از دانشجویی به فرد حرفه‌ای» را در دانشجویان مامایی هنگام کارآموزی ایجاد نماید.

استفاده فراوان از تدریس با شبیه‌سازی به‌ویژه از طریق ایفای نقش در سایر حوزه‌ها، نشان از کارایی این رویکرد در فرایند آموزش دارد و کمبود پژوهش در این زمینه در رشته حسابداری محسوس است. از سوی دیگر هدف همه نظریه‌ها و ایجاد روش‌های آموزشی و بررسی متغیرهای تأثیرگذار در آموزش این است که یادگیری به بهترین صورت در فراگیری رخ دهد. یادگیری علت و دلیل همه پژوهش‌های آموزشی است (اتیکسون، ۱۳۹۹). تحقیقات بسیاری هم در آموزش حسابداری (مانند جاکوپسن، ۲۰۱۹، ونجوسو، ۲۰۱۶، بالکس و همکاران ۲۰۱۴، حاجی مراد خانی، ۱۳۹۶ و طباطبائیان، ۱۳۹۹...) آثار روش‌های متعدد آموزشی را بر یادگیری دانشجویان سنجیده‌اند. ضمن اینکه هدف اصلی آموزش، انتقال مجموعه‌ای از اطلاعات ذهنی، پراکنده و صرفاً علمی به ذهن فراگیران نیست بلکه تبدیل آنها به یادگیرندگان مادام‌العمر است. یعنی فراهم‌آوردن شرایطی که یادگیرنده توانایی تحصیل واقعیت‌های علمی را کسب کند. (شعبانی، ۱۳۸۶). آموزش، یادگیری و یاد داری مهم‌ترین مفاهیم این فرایند می‌باشند. علی‌رغم اینکه این مفاهیم مستقل هستند، ولی با هم ارتباط مستقلی دارند.

کلاس دوازدهم و دستاوردهای یادگیری آنها در دوره حسابداری شرکت‌های خدماتی مؤثر است.

در سایر رشته‌ها نیز تحقیقات متعددی در خصوص آثار به‌کارگیری این رویکرد آموزشی انجام شده است. برای مثال آهسن و همکاران در سال ۲۰۱۰ در پژوهشی با عنوان "توسعه مهارت‌های مشاوره از طریق فیلم‌های از پیش ضبط شده و بازی نقش"، اثربخشی روش ایفای نقش را با پیش‌آزمون و پس‌آزمون مورد ارزیابی قرار دادند. نمونه‌ها، ۵۴ دانشجوی دانشکده پزشکی بودند. محققان نشان دادند که روش ایفای نقش در محیط‌های بالینی می‌تواند میزان مهارت‌های مشاوره‌ای دانشجویان پزشکی را افزایش دهد و به طور موفقیت آمیزی در محیط‌های با منابع محدود مورد استفاده قرار گیرد. یا کاستیکووا و همکاران (۲۰۱۹) مطالعه‌ای با عنوان "نقش‌آفرینی، ابزاری برای آموزش مؤثر زبان تخصصی انگلیسی" در بین دانشجویان حقوق، با تعداد ۱۶۸ مشارکت‌کننده، انجام دادند و نتایج تحلیل آزمون‌ها در این پژوهش، نشان از تأثیر این روش در حوزه شنیداری، گفتاری، درک مطلب و یادگیری واژگان تخصصی داشت.

در تحقیقات داخلی، با وجود این که پژوهشی در خصوص استفاده از شبیه‌سازی در کلاس درس حسابداری انجام نشده است، پژوهشگران سایر رشته‌ها خصوصاً رشته‌های پزشکی و پیراپزشکی و همچنین علوم تربیتی به تبیین اثر روش‌های مختلف شبیه‌سازی از جمله شبیه‌سازی از طریق ایفای نقش از جنبه‌های مختلف پرداخته‌اند. برای مثال دری و همکاران (۱۳۹۹) در یک پژوهش به مقایسه دو روش آموزشی ایفای نقش و آموزش معمول بر یادگیری بلندمدت دانشجویان پرستاری پرداختند. دانشجویان آموزش‌دیده، در ترم بعدی، در بیمارستان به دو بیمار در زمینه درمان آموزش دادند. میزان رضایت بیماران از آموزش‌داده‌شده توسط دانشجو، به‌عنوان شاخصی برای یادگیری بلندمدت مورد سنجش قرار گرفت. یافته‌های این مطالعه تأثیر آموزش به روش ایفای نقش بر یادگیری بلندمدت دانشجویان پرستاری را نشان داد.

لارتنی و همکاران (۱۳۹۷) در یک پژوهش تجربی تأثیر سناریوهای ایفای نقش بر مهارت‌های ارتباطی دانشجویان رشته اتاق عمل بررسی نمودند و نشان دادند که این روش، ضمن اینکه شیوه آموزشی جذابی از نظر

و روش تحلیل آماری، تجزیه تحلیل کوواریانس (انکوا) و با استفاده از نرم‌افزار پیشرفته R است.

در این پژوهش قبل از اجرای روش ایفای نقش، آزمون‌های از مفاهیم اولیه حسابداری مدیریت به‌عنوان پیش‌آزمون و جهت حذف هرگونه اثر احتمالی ناخواسته بر متغیر وابسته انجام شد.

متغیرهای وابسته نیز، میزان یادگیری و یادداری دانشجویان است. یادگیری دانشجویان با پس‌آزمون محقق ساخته‌ای که توسط اساتید راهنما و مشاور تأیید شده است سنجیده می‌شود. این آزمون که ترکیبی از سؤالات مرتبط با درک مفاهیم و مسائل است، در قالب ۱۶ سؤال طراحی شده است. برای سنجش یادداری از نمره کسب شده دانشجویان در آزمون یادداری که دوهفته بعد از اجرای آزمایش و بدون اطلاع قبلی، مجدد تکرار شده است، استفاده می‌گردد. این آزمون موازی با پیش‌آزمون و پس‌آزمون طراحی شده است و تنها بر یادداری مفاهیم تأکید دارد. تمامی آزمون‌های مرتبط با این پژوهش (پیش‌آزمون، پس‌آزمون، آزمون یادداری) از ۸ نمره است.

متغیر مستقل، در معرض آموزش از طریق ایفای نقش قرارگرفتن است که به‌صورت دامی (۰ و ۱) می‌باشد. عدد صفر به منزله آموزش حسابداری مدیریت تحت رویکرد شبیه‌سازی از طریق ایفای نقش است و عدد یک به منزله آموزش حسابداری مدیریت تحت شیوه سنتی سخنرانی و حل مسئله است.

متغیرهای کنترلی بر اساس تحقیقات آموزشی در رشته حسابداری، مکسی (۲۰۲۰)، اویار و گونگورمش (۲۰۱۱)، چنگ (۲۰۰۶)، حاجی مراد خانی (۱۳۹۶)، طباطبائی‌ان (۱۳۹۹) انتخاب شده است که شامل: تأهل، سن، اشتغال، رشته تحصیلی، جنسیت و نوع هوش، معدل، دانش قبلی (پیش‌آزمون) و انگیزه تحصیلی می‌باشد. نوع مدرس، محیط دانشگاهی و منابع درسی هم متغیرهایی است که در هر دو گروه کنترل و آزمایش یکسان هستند. مراحل اجرای آموزش از طریق ایفای نقش در این پژوهش بر اساس دستورالعمل‌های ارائه شده در مطالعات ساپتانو (۲۰۱۰)، کاستیکووا (۲۰۱۹) و ادیب نیا (۱۳۸۹) به شرح مراحل ذیل است که در این تحقیق نیز بکار رفته است:

هدف هر آموزش، یادگیری است و هدف یادگیری نیز یاد داری است (کدیور، ۱۳۸۷).

۳- فرضیات پژوهش

باتوجه به چالش‌های موجود در خصوص عدم کفایت روش‌های سنتی تدریس در آموزش حسابداری مدیریت بر اساس یافته‌های محققانی چون تان و همکاران (۲۰۰۴)، چنگ (۲۰۰۶)، جاکوپسن (۲۰۱۹) و توصیه‌های محققانی چون ساپتانو (۲۰۱۰)، فلچر (۲۰۱۸)، کاستیکورا و همکاران (۲۰۱۹)، ساپتانو و همکاران (۲۰۲۰) در اثربخشی روش ایفای نقش بر یادگیری، فرضیه اول این پژوهش به شرح زیر مطرح می‌گردد:

فرضیه اول: استفاده از شبیه‌سازی از طریق ایفای نقش در آموزش حسابداری مدیریت اثر مثبتی بر یادگیری دانشجویان دارد.

همچنین با بهره‌گیری از یافته‌های تحقیقاتی چون کرن (۲۰۰۴)، کامر و همکاران (۲۰۰۵)، دری (۱۳۹۹) در رابطه با اثربخشی روش‌های آموزشی نوینی چون ایفای نقش بر یاد داری فراگیران، فرضیه دوم تحقیق به‌صورت زیر مطرح می‌شود.

فرضیه دوم: استفاده از شبیه‌سازی از طریق ایفای نقش در آموزش حسابداری مدیریت اثر مثبتی بر یاد داری دانشجویان دارد.

۴- روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه باتوجه به ماهیت داده‌ها، کمی و از لحاظ هدف، پژوهشی کاربردی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل دانشجویان حسابداری مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ می‌باشد و نمونه مورد مطالعه بر اساس جامعه در دسترس انتخاب و شامل دو گروه حسابداری مدیریت جمعاً ۶۰ نفر است (۳۱ نفر گروه آزمایش و ۲۹ نفر گروه کنترل) که برای آزمون یادداری ۸ نفر از دانشجویان غیبت داشته‌اند و تعداد نمونه در این آزمون ۵۲ نفر (۲۶ نفر در هر یک از گروه‌ها) می‌باشد. هر دو گروه توسط یکی از محققین تدریس شده است. روش آزمایش مورد استفاده، پیش‌آزمون و پس‌آزمون

- مرحله اول، توضیحات مقدماتی: تشریح فرایند ایفای نقش به دانشجویان، توضیح قوانین، شرایط، نقش‌هایی که دانشجویان باید بازی کنند و نتایجی که انتظار می‌رود به آنها دست یابند (دانشجویان باید به طور واضح درک کنند که چه کاری باید انجام دهند و نتایجی که مدرس از آنها می‌خواهد را فراموش نکنند).
 - مرحله دوم، گروه‌بندی: در این مرحله، ابتدا دانشجویان به گروه‌های ۵ نفری و به صورت هدفمند تقسیم شدند. برای ایجاد گروه‌های نسبتاً همگن، در هر گروه حداقل یک دانشجو با معدل بالا و یک دانشجو با معدل پایین‌تر از میانگین کلاس حضور داشتند.
 - مرحله سوم، نوشتن نمایشنامه یا سناریو: نگارش نمایشنامه پیکره اصلی روش ایفای نقش است. کلیه فعالیت‌ها از شروع تا پایان به صورت محاوره‌ای نوشته می‌شود. فراگیران با کمک و همکاری مدرس می‌توانند مراحل را بنویسند. پیام اصلی درس باید در این قسمت مطرح و از طریق اجرای آن به دانشجویان منتقل شود. اجرای رویکرد بارش مغزی در هر گروه جهت نگارش بهتر متن نمایشنامه در این مرحله بسیار اثرگذار است و منجر به نوآوری و تفکر خلاق می‌شود.
 - مرحله چهارم، تعیین نقش‌ها: انتخاب بازیگران بر اساس توانایی و علاقه آنها به نقش‌های موردنظر مهم‌ترین بخش روش ایفای نقش است. تعداد نقش‌ها و گزینش افراد و دیگر موارد اجرایی در این مرحله مشخص می‌شود. وظایف افراد گروه، غیر از بازیگران (نویسندگان اصلی نمایشنامه، فیلم‌بردار، کارگردان) نیز در این بخش باید تعیین شود و نقش‌ها بر اساس شخصیت و ویژگی‌های رفتاری و ظاهری و توانایی افراد به آنها واگذار شود.
 - مرحله پنجم، آمادگی و اقدامات مقدماتی: بر اساس نمایشنامه تدوین شده، امکانات و فضای اجرای موردنظر باید شناسایی و فراهم شود. نقش این وسایل در تکوین و تقویت روند اجرا و اثرگذاری
- نمایشنامه بسیار مهم است. دانشجویان نیز با راهنمایی مدرس باید به تمرین مقدماتی بپردازند و نقش‌های خود را حفظ کنند و مراحل اجرایی را به صورت متوالی بشناسند.
- مرحله ششم، اجرای نمایش: در این مرحله گروه بازیگران در حضور سایر دانشجویان یا دوربین فیلم‌برداری نقش‌های خود را اجرا می‌کنند. یک نفر در مقام هدایت‌کننده و کارگردان باید وجود داشته باشد.
 - مرحله هفتم، ارزشیابی: پس از اتمام مراحل اجرایی، ارزشیابی و بررسی کلیه مراحل توسط مدرس صورت می‌پذیرد و انتقادات و پیشنهادات مطرح می‌گردد. هدف از این مرحله اصلاح و تقویت نکات مثبت و رفع نکات منفی اجرای نقش‌هاست.
- در ایفای نقش این پژوهش به دلیل شیوع کرونا و رعایت پروتکل‌های بهداشتی از اجرای نمایش هر گروه فقط فیلم‌برداری شده است و اجرا در حضور سایر دانشجویان انجام نشد و پس از اجرای نمایش، انتخاب نمایش‌های برتر با بررسی‌های مدرس (محقق این مطالعه) و اساتید همکار صورت گرفته است.
- جهت شناسایی تأثیر نمایشنامه بر دانشجویان، آزمونی از محتوای فعالیت، برنامه‌ریزی و اجرا شد که همان پس از آزمون این تحقیق می‌باشد. همچنین پس از اجرای نمایشنامه‌ها و آزمون پایانی از پرسشنامه نظرسنجی مبتنی بر طیف ۵ امتیازی لیکرت و با استفاده از پرسشنامه نظرسنجی پژوهش زیگلر (۲۰۱۵)، برای جمع‌آوری نظرات دانشجویان و رفع ایرادات روش آموزشی استفاده شده است. روایی پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان آموزشی و پایایی آن با استفاده از ضریب الفای کرونباخ (۰/۹۰) تأیید شده است. نمونه زیر متن یک نمایشنامه اجرا شده در رابطه با مبحث قیمت‌گذاری انتقالات داخلی از مباحث حسابداری مدیریت است:

جدول (۱): نمونه نمایشنامه از مبحث قیمت گذاری انتقالات داخلی با ملاحظات بین المللی

نقش آفرینان: (تمامی اسامی فرضی می باشد)
 مدیر عامل گروه صنعتی آذرساخت
 مدیر کارخانه مستقر در قزوین
 مدیر کارخانه مستقر در اربیل عراق
 صحنه: اتاق جلسات با ۳ نفر دور یک میز، به نحوی که مشخص است یک نفر مسئول جلسه است.

متن نمایش:

مدیر عامل گروه صنعتی: خوب، دستور این جلسه در رابطه با نحوه تامین قطعه گاما برای کارخانه قزوین است. در حاضر این قطعه در کارخانه اربیل تولید می شود، بهای تمام شده این قطعه چقدر است؟
 مدیر کارخانه اربیل: بله طبق محاسبات حسابداری صنعتی ما هر قطعه ۱۰ هزار دینار عراق معادل ۳۵۰ هزار ریال تمام می شود.
 مدیر کارخانه قزوین: لطفاً بهای متغیرتان را هم اعلام کنید چون تا آنجا که من می دانم کارخانه شما ظرفیت اضافه دارد.
 مدیر کارخانه اربیل: باشه اطلاعاتش را دارم اما حاضر نیستم به بهای متغیر کالا را بفروشم بالاخره برای ما سود و زبانی که گزارش می کنیم مهم است. عملکردمان را نشان می دهد.
 مدیر عامل گروه صنعتی: توجه کنید یک نکته حائز اهمیت اینه که از سرمایه گذاری ما در اربیل عراق کمتر از ۱۰ سال می گذرد و طبق قوانین آنجا معاف از مالیات هستید. اما ما در ایران مالیات ارزش افزوده و عملکرد را داریم و باید این نکته را در قیمت گذاری در نظر داشته باشیم تا کل گروه تولیدی آذر ساخت مالیات کمتری بدهد.
 مدیر کارخانه قزوین: خوب می توانیم بر مبلغی که مقداری بیشتر از بهای متغیر است توافق کنیم.
 مدیر کارخانه اربیل: فرصت های از دست رفته ما بابت این فروش درون گروهی را هم در نظر بگیرید.
 مدیر عامل گروه صنعتی: استقلال واحدها در تصمیم گیری برای من اهمیت دارد اما در نهایت پیشنهاد می کنم به قیمتی بین بهای متغیر و قیمت بازار به توافق برسید و نتیجه را به من اعلام کنید.

۵- یافته های تحقیق

تعداد دانشجویان، واریانس، دامنه تغییرات، میانگین، بیشینه و کمینه نمرات و چولگی و کشیدگی داده ها به قرار جدول شماره ۲ می باشد.

یافته های آماری پژوهش حاضر در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی به قرار ذیل است:

۵-۱- آمار توصیفی

آمار توصیفی مربوط به آزمون هادر هر دو گروه (آموزش با شبیه سازی ایفای نقش) و کنترل (آموزش سنتی)، شامل

جدول شماره (۲): آمار توصیفی گروه ها

گروه ها	آزمون ها	تعداد	میانگین	واریانس	بیشینه	کمینه	دامنه تغییرات	چولگی	کشیدگی
گروه کنترل	پیش آزمون	۲۹	۳/۴۸	۲/۷	۷	۱	۷	۱/۱۶	۰/۷۴
	پس آزمون	۲۹	۳/۶۰	۱/۹۱	۶	۱/۵	۶	۰/۴۴	۱/۰۹
گروه آزمون	آزمون یادداری	۲۶	۳/۶۳	۳/۵	۷/۵	۱	۶/۵	۰/۸۹	۱/۱۸
	پیش آزمون	۳۱	۴/۴۵	۴/۵	۷/۵	۱	۶/۵	۱/۱۶	۰/۷۴
	پس آزمون	۳۱	۵/۱۱	۲/۵	۸	۱/۵	۷/۵	۰/۴۶	۰/۶۹
آزمون یادداری	۲۶	۴/۸۸	۲/۹	۸	۱	۷	۰/۲۴	۰/۴۶	

۵-۲- بررسی فرض های تحلیل کوواریانس

پیش فرض طبیعی بودن توزیع نمرات: آزمون شاپیرو ویلک^۱ از آزمون های برازش توزیع نرمال محسوب می شود. به کمک این آزمون و آماره آن می توانیم مشخص کنیم که آیا داده ها از توزیع نرمال پیروی می کنند یا خیر. فرض صفر

قبل از اجرای آزمون آماری تحلیل کوواریانس، بایستی پیش فرض های آزمون به شرح زیر بررسی شوند:

همانطور که در جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود تفاوت شیب رگرسیون معنی دار نیست و در نتیجه فرض همگنی شیب رگرسیون برای اجرای آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری رعایت شده است.

پیش فرض نرمال بودن باقی مانده‌ها^{۱۳}: به منظور بررسی نرمال بودن باقیمانده‌های مدل، از طریق مدل رگرسیونی، اثر پیش آزمون را از روی پس آزمون برمی‌داریم و باقیمانده را در هر دو گروه مقایسه می‌کنیم. فرض مربوط به نرمال بودن باقیمانده‌های مدل به معنای بررسی نرمال بودن متغیر وابسته بعد از حذف اثر پیش آزمون است. با توجه به نتایج بدست آمده (برای پس آزمون، معناداری = $0/825$ و آماره آزمون = $0/988$ و برای آزمون یادداری، معناداری = $0/425$ آماره آزمون = $0/120$) فرض صفر مربوط به نرمال بودن باقیمانده مدل‌ها پذیرفته می‌شود. این فرض بیان می‌کند که بین توزیع نمرات باقیمانده‌های مدل و توزیع نرمال تفاوت معناداری وجود ندارد.

۳-۵- تجزیه و تحلیلی اصلی کوواریانس

باتوجه به نتایج بدست‌آمده امکان استفاده از تحلیل کوواریانس در مطالعه حاضر وجود دارد و نتایج آن به لحاظ آماری قابل اعتماد است. در ادامه نتایج مربوط به تحلیل کوواریانس برای هر کدام از فرضیه‌های اول و دوم ارائه شده است.

براساس نتایج بدست آمده در جدول بالادر فرضیه اول، تفاوت معناداری بین نمرات پس آزمون دو گروه کنترل و آزمایش بعد از حذف اثر پیش آزمون از پس آزمون وجود دارد. ($F=7/36$ و $0/008 =$ معناداری). میانگین نمره پس آزمون گروه آزمایش ($5,06$) از میانگین نمره گروه کنترل ($3,62$) بیشتر است. به عبارت دیگر، استفاده از شبیه‌سازی از طریق ایفای نقش در آموزش حسابداری مدیریت اثر مثبتی بر میزان یادگیری دانشجویان دارد و فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود.

نمایانگر توزیع نرمال برای داده‌ها است و در فرض مقابل عدم نرمال بودن داده‌ها در نظر گرفته می‌شود. بنابراین با تأیید فرض صفر باتوجه به سطح معناداری هر دو گروه که در جدول شماره ۳ نشان داده شده، نرمال بودن جامعه آماری مورد تأیید است.

جدول (۳): طبیعی بودن توزیع نمرات با استفاده از آزمون

شاپیرو			
مراحل ارزیابی	درجه آزادی	W	سطح معناداری
گروه آزمایش	۳۰	۰/۹۵۴	۰/۲۱۳
گروه کنترل	۲۸	۰/۹۱۰	۰/۰۱۷

پیش فرض پایا بودن متغیر پیش‌آزمون: برای محاسبه ضریب پایایی (قابلیت اعتماد) پیش‌آزمون از شاخص کودرریچاردسون^{۱۱} استفاده شده است. چنانچه مقدار این شاخص بیش از $0/7$ باشد، می‌توان گفت ابزار پایایی دارد. نتایج تجزیه تحلیل آماری نشان داد شاخص پایایی پیش‌آزمون 82 درصد است که شاخصی مناسب و قابل قبول است.

پیش فرض اجرای همپراش (پیش‌آزمون): در این پژوهش نیز پیش‌آزمون در هر دو گروه آزمایش و کنترل اجرا شده است.

پیش فرض همگونی واریانس‌ها: با استفاده از آزمون آماری لونز^{۱۲} همگونی واریانس‌ها مورد ارزیابی قرار گرفته است و نتایج این آزمون نشان داد که باتوجه به سطح معناداری محاسبه شده $0/55$ ، برای پس‌آزمون و 335 برای آزمون یادداری، واریانس گروه‌ها از تجانس برخوردار می‌باشد.

پیش فرض همگونی ضرایب رگرسیونی: اگر ضرایب رگرسیونی نامساوی آماری (ناهمگن) باشند، نتایج به دست آمده غیر قابل اعتماد است. برای بررسی این پیش فرض، لازم است برای اطمینان، همگنی ضرایب رگرسیونی از طریق توزیع فیشر بررسی شود. نتایج مربوط به این آزمون در ادامه ذکر شده است.

جدول (۴) بررسی همگنی ضرایب رگرسیونی با آزمون فیشر

متغیر وابسته	مراحل ارزیابی	درجه آزادی	F	سطح معناداری
استفاده از روش	پس آزمون	۱	۱/۵۷۸	۰/۲۱۴
آموزشی ایفای نقش	آزمون یادداری	۱	۰/۳۱۵	۰/۵۷۷

جدول (۵): تحلیل کوواریانس برای مقایسه گروه‌ها، از لحاظ تأثیر روش آموزشی ایفای نقش بر یادگیری دانشجویان

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	معنی داری
مدل اصلاح شده	۱۴۱/۵۸	۹	۱۴۰/۸۴۱	۱۵/۱۱	۰/۰۵
شیب مدل	۴۴۱/۳۸	۱	۸/۶۵۴	۲/۳۵	۰/۰۶۰
شغل	۰/۲۶۷	۱	۰/۲۶۷	۱/۰۵۶	۰/۳۰۸
سن	۰/۱۳۱	۱	۰/۱۳۱	۰/۷۴۷	۰/۳۹۰
تأهل	۰/۰۳۳	۱	۰/۰۳۳	۰/۲۳۳	۰/۶۳۰
هوش	۲/۲۴	۱	۲/۲۳۶	۰/۳۹۷	۰/۵۳۱
معدل	۱۱/۶۸۳	۱	۱۱/۶۸۳	۴/۱۶۸	۰/۰۴۵
انگیزش	۱۴۲/۴	۱	۱۴۲/۴۰۵	۰/۵۶۸	۰/۴۵۴
جنس	۱۰/۵۴	۱	۱۰/۵۶۳	۱/۳۱۱	۰/۲۷۵
پیش آزمون	۱۳/۰۹	۱	۱۳/۰۹۱	۱/۴۸	۰/۲۲
گروه	۶۵/۱۳۱	۱	۶۵/۱۳۱	۷/۳۶	۰/۰۰۸
خطا	۱۱۴/۱۸	۵۰	۲		
مجموع	۶۵۵/۹۴۲	۶۰			

جدول (۶): تحلیل کوواریانس برای مقایسه گروه‌ها، از لحاظ تأثیر روش آموزشی ایفای نقش بر یادگیری دانشجویان

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	معنی داری
مدل اصلاح شده	۲۶/۰۶	۹	۹/۸۶۷	۳/۲۷	۰/۰۳۸
شیب مدل	۸۷/۰۵	۱	۸/۶۵۴	۲۶/۷۰	۰/۰۰۰
شغل	۰/۲۱۷	۱	۰/۲۱۷	۱/۰۵۶	۰/۳۰۸
سن	۰/۱۳۱	۱	۰/۱۳۱	۰/۷۴۷	۰/۳۹۰
تأهل	۰/۰۳۳	۱	۰/۰۳۳	۰/۲۳۳	۰/۶۳۰
هوش	۲/۲۴	۱	۲/۲۳۶	۰/۳۹۷	۰/۵۳۱
معدل	۱۱/۶۸۳	۱	۱۱/۶۸۳	۴/۱۶۸	۰/۰۴۵
انگیزش	۱۴۲/۴	۱	۱۴۲/۴۰۵	۰/۵۶۸	۰/۴۵۴
جنس	۱۰/۵۴	۱	۱۰/۵۶۳	۱/۳۱۱	۰/۲۷۵
پیش آزمون	۱۲/۲۴	۱	۱۲/۲۴	۳/۷۵	۰/۰۵۹
گروه	۵/۰۷	۱	۵/۰۷۶	۲/۷۶	۰/۰۴۵
خطا	۱۵۶/۴۷	۴۲	۳/۲۶		
مجموع	۱۱۵۱/۰۰	۵۲			

همچنین تفاوت معناداری بین نمرات آزمون یادداری دو گروه کنترل و آزمایش بعد از حذف اثر پیش آزمون از این آزمون وجود دارد. ($F=۲/۷۶$ و $F=۰/۰۴۵$ = معناداری). گرچه این تفاوت کمتر از نتایج آزمون یادگیری بود اما در این

آزمون هم میانگین نمره‌ی آزمون یادداری گروه آزمایش (۴/۸۸) از میانگین نمره‌ی گروه کنترل (۳/۶۴) بیشتر است. به عبارت دیگر، استفاده از شبیه سازی از طریق ایفای نقش در آموزش حسابداری مدیریت اثر مثبتی بر میزان یادداری دانشجویان دارد و فرضیه دوم پژوهش تایید می‌شود.

۶- نتیجه‌گیری

در بین مباحث مختلف حسابداری، حسابداری مدیریت در طی چهار دهه گذشته، تحولات بزرگی را پشت سر گذاشته است. بسیاری از نقش‌های حسابداری مدیریت سنتی ناپدید شده‌اند یا تغییر یافته‌اند. باتوجه به تغییر نقش حسابداران مدیریت، اشکال جدیدی از آموزش جهت تعلیم دانشجویان لازم است. موضوعات حاکم، شیوه‌های مطالعه و برنامه‌های تدریس لازم است به طرز چشمگیری تغییر کند تا شرایط لازم برای فضای جدید در بازار رقابتی که این روزها شرکت‌های قرن بیست و یکم تجربه می‌کنند، فراهم شود (ناصری و همکاران، ۲۰۱۶). رایفلر (۱۹۷۰)، از متخصصان سرشناس حوزه آموزش، برای تعیین هدف‌های آموزشی سه منبع مختلف عنوان کرده است: نیازهای دانشجویان، نیازهای جامعه و نظر متخصصان درسی. نظریه‌هایی نوین آموزش چون سازنده‌گرایی، رشد شناختی و هوش چندگانه نشان داده‌اند که یادگیرندگان مطالبی را بهتر می‌آموزند که در یادگیری آن به طور فعال شرکت داشته باشند. اگر برنامه‌های آموزشی باتوجه به رغبت و این نیاز فراگیران تنظیم شوند، آنها به طور فعال در فرایند آموزش شرکت می‌کنند و در نتیجه نه تنها بهتر و آسان‌تر یاد می‌گیرند، بلکه می‌آموزند چگونه خود را با شرایط وفق دهند (سیف، ۱۳۹۵). مراجع مختلف حسابداری مانند انجمن حسابداری آمریکا، کمیسیون مسیره‌ها و کمیسیون تغییر در آموزش حسابداری نیز تأکید زیادی بر استفاده از روش‌های تدریس فعال مانند شبیه‌سازی، مطالعات موردی و روش‌های مشارکتی و گروهی برای برانگیختن و درگیر کردن دانشجویان و افزایش جذابیت و اثربخشی مطالب درسی حسابداری، باتوجه به نیاز جامعه به حسابداران با مهارت‌های گسترده‌ای غیر از دانش حسابداری، داشته‌اند. متأسفانه با این وجود، روش‌های آموزشی چون استفاده از انواع شبیه‌سازی‌ها راه به آموزش

حسابداری ایران باز نکرده است و جای خالی تحقیقات بین‌رشته‌ای برای ترویج این روش‌های دانشجو محور و ترغیب اساتید به استفاده هر چه بیشتر از آنها در رشته حسابداری بسیار محسوس است. در واقع نیاز است متخصصان درسی حسابداری، بیش‌ازپیش جهت ارزیابی و ترویج روش‌های نوین و بهینه تدریس در رشته حسابداری وارد شوند. به همین منظور در این تحقیق برای اولین بار در کشور، اثربخشی روش تدریس ایفای نقش در کلاس درس حسابداری مدیریت و در قالب طرحی تجربی، برای دو گروه آزمایش و کنترل ارزیابی شد. (متن نمایشنامه ها و فیلم های اجرای آن توسط دانشجویان، جهت استفاده محققان و مدرسان موجود است و در صورت درخواست قابل ارائه می باشد).

نتایج حاصل از آزمون آماری آنکوا حاکی از آن بود که این روش آموزشی اثر مثبت با اهمیتی بر یادگیری و یادداری دانشجویان رشته حسابداری در درس حسابداری مدیریت دارد. نمرات دانشجویان گروه آزمایش که در معرض این رویکرد آموزشی قرار گرفتند به طور معناداری بهتر از گروه کنترل بود. همچنین نتایج نظرسنجی حاصل از پرسش‌نامه زیگلر (۲۰۱۵) نشان می‌داد که جذابیت و سرگرم‌کنندگی این روش آموزشی برای اکثریت دانشجویان بسیار بالا بوده و به فعال شدن و ایجاد انگیزه در آنها کمک می‌کند. مشاهدات حاکی از شوروشعف دانشجویان در اجرای نمایشنامه‌ها، نیز تأکیدی بر این نتیجه است. ضمن اینکه دانشجویان اذعان داشتند این رویکرد آموزشی به آنها در درک مفاهیم مشکل حسابداری مدیریت و افزایش مهارت‌های کلامی و ارتباطی یاری می‌رساند. دانشجویان علاقه‌مند بودند که در سایر دروس (خصوصاً مباحث حسابداری و حسابداری مالیاتی با توجه به ماهیت آنها) نیز از این روش استفاده شود. مطابق با نتایج آماری که نشان می‌داد میزان یادداری مفاهیم در دانشجویانی که با روش ایفای نقش آموخته‌اند در سطح بالاتری به نسبت گروه کنترل بوده است، در نظرسنجی نیز اکثریت آنها اذعان داشتند که مطالب درسی و مفاهیم بنیادی با این روش بهتر در ذهنشان باقی می‌ماند.

نتایج حاصل از این پژوهش مبنی بر اثربخشی استفاده از روش شبیه‌سازی با ایفای نقش در یادگیری دانشجویان

مطابق با نتایج تحقیق ساپتانو (۲۰۱۱)، تاپلین و همکاران (۲۰۱۸) و فلچر و همکارانش (۲۰۱۸) است و این امر حاکی از ضرورت تغییر روش‌های سنتی آموزش به سمت استفاده از روش‌های ترکیبی آموزش، جهت تقویت انواع مهارت‌های موردنیاز حسابداران مدیریت امروز از جمله مهارت‌های کلامی، نوشتاری، ارتباطی و تفکر انتقادی می‌باشد. جهت تحقق این امر مهم، لازم است اساتید دانشگاه با مطالعه و پژوهش، دانش خود را در رابطه با روش‌های نوین تدریس در رشته حسابداری و آثار آن به‌روز نمایند و نهادهای آموزشی نیز بستر لازم جهت تسهیل اجرای این روش‌ها در محیط دانشگاهی را فراهم کنند. همچنین دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم با در نظر گرفتن مزایای روش‌های فعال در امر یادگیری و افزایش قابلیت‌های موردنیاز حسابداران، ضمن بازنگری در نظام‌ها و روش‌های آموزشی این رشته تحصیلی، در تدوین برنامه درسی و نحوه ارزیابی بر کاربست روش‌های نوین و فعال تدریس چون ایفای نقش به‌عنوان فعالیت عملی دانشجویان تأکید داشته باشد. در ضمن پیشنهاد می‌شود مؤلفان کتب درسی حسابداری مدیریت، متناسب با روش‌های نوینی چون شبیه‌سازی ایفای نقش، محتوای کتب دانشگاهی خصوصاً در بخش فعالیت‌ها و تمرین‌ها را تغییر دهند.

با وجود فرصت‌های پژوهشی جذاب، کاربردی و نوآورانه در حوزه آموزش حسابداری و همچنین نواقص موجود در سیستم آموزش حسابداری، متأسفانه آن‌طور که شایسته رشته باشد این حیطه مورد توجه پژوهشگران کشورمان نبوده است. در راستای این مطالعه به محققان پیشنهاد می‌شود با در نظر گرفتن متغیرهایی چون مهارت‌های کلامی، تفکر انتقادی و مهارت ارتباطی، روش تدریس شبیه‌سازی ایفای نقش با روش‌های سنتی تدریس در تمام حوزه‌های حسابداری (خصوصاً حسابداری و حسابداری مالیاتی) و با کمک مبانی نظری سایر رشته‌ها چون روان‌شناسی، ارزیابی و مقایسه شود.

پژوهش حاضر مانند سایر پژوهش‌های آزمایشی دارای محدودیت‌های مربوط به خود است مانند عدم دسترسی به حجم نمونه بیشتر، مشکلات هماهنگی برای اجرای نمایش‌ها خصوصاً در شرایط همه‌گیری کرونا و

دانشجویان پرستاری، راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی، دوره ۷، شماره ۱، صص ۶۱-۷۷

* سیف، علی اکبر. (۱۳۹۵). روانشناسی پرورشی نوین، روانشناسی یادگیری و آموزش، تهران، انتشارات دوران

* شعبانی، حسن (۱۳۸۶). مهارتهای های آموزشی، روش ها و فنون تدریس، تهران، انتشارات سمت

* طباطبائیان، مریم السادات، مشایخ، شهنواز. (۱۳۹۹).

مقایسه اثرگذاری روش آموزشی ترکیبی و چهره به چهره بر عملکرد دانشجویان رشته حسابداری، پژوهش های تجربی حسابداری، شماره ۳۸، صص ۲۳۱-۲۵۲

* علاالدینی زهره، کلاتری مهرداد، کجیاف محمداقبر، مولوی حسین. (۱۳۹۴). تاثیر بازی های ایفای نقش بر خلاقیت هیجانی و شناختی کودکان، روانشناسی تحولی، دوره ۱۲، شماره ۴۵، صص ۲۵-۱۵.

* کدیور، پروین. (۱۳۸۷). روان شناسی تربیتی، تهران، انتشارات سمت

* نیرو، محمد. (۱۳۹۸). هوش های چند گانه نیاز مدیران هزاره سوم، فصلنامه رشد مدیریت مدرسه، سال ۱۸، شماره ۲، صص ۴۳-۴۵

* Agah, N. N., Kaniuka, T., & Chitiga, M. (2020). Examining Motivation Theory in Higher Education among Tenured and Non-Tenured Faculty: Scholarly Activity and Academic Rank. *International Journal of Educational Administration and Policy Studies*, 12(2), 77-100

* Ahsen, N. F., Batul, S. A., Ahmed, A. N., Imam, S. Z., Iqbal, H., Shamshair, K., & Ali, H. (2010). Developing counseling skills through pre-recorded videos and role play: a pre-and post-intervention study in a Pakistani medical school. *BMC Medical Education*, 10(1), 1-8.

* Apple, Jerome E., Suzanne M. Gradisher, and Thomas G. Calderon. "Enhancing functional and other competencies through role-playing in an entity tax course." *Advances in Accounting Education*, 13, 237-275.

* Araujo, A. M. P., & Slomski, V. G. (2013). Active learning methods—An analysis of applications and experiences in Brazilian accounting teaching. *Creative Education*, 4(12), 20-27.

* Buckless, F. A., Krawczyk, K., & Showalter, D. S. (2014). Using virtual worlds to simulate real-world audit procedures. *Issues in Accounting Education*, 29, 389-417.

محدودیت های مربوط به تدریس به صورت مجازی و اجرای آزمون ها. همچنین در این تحقیق از پرسش نامه استفاده شده است که یکی از معایب آن می تواند احتمال عدم درک مفهوم محتوای سؤال پرسش نامه و بروز ابهام برای پاسخگو باشد.

فهرست منابع

* اتیکسون، ریچاردال، اتیکسون، ریچاردسی، اسمیت، ادوارد، بم، دابل. (۱۳۹۹). زمینه روانشناسی هیلگارد، برهانی محمدتقی، بیک، مهرداد، زمانی، رضا، بیرشک، بهروز، انتشارات آگاه

* ادیب نیا، اسد. (۱۳۸۹). روش های تدریس پیشرفته، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی شوشتر

* حاجی مرادخانی، حدیثه، مشایخ، شهنواز، رحمانی، علی. (۱۳۹۶). مقایسه ی استفاده از یک بازی صفحه ای با روش سنتی مبتنی بر سخنرانی و کتب درسی در آموزش اصول حسابداری (۱) مجله ی پیشرفت های حسابداری، دوره ۹ شماره ۱، صص ۳۰-۱

* خطیبیان، مهناز، سنگستانی، گیتا، خدایار. (۱۳۹۳). تجربه دانشجویان مامایی از آموزش به روش ایفای نقش در کارآموزی: پژوهش کیفی، مجله آموزش پرستاری، سال سوم، شماره ۱، صص ۷۰-۶۱

* درگاهی، حسین، رحیمی، سوسن، شهم، گلسا، رجب نژاد، زینب. (۱۳۹۸). مقایسه دو روش تدریس سخنرانی و ایفای نقش در درس رفتار سازمانی: در دانشگاه علوم پزشکی تهران. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، دوره چهاردهم، شماره ۳، صص ۱۶۹-۱۵۱

* لارتنی نگین، آشوری الهه، اکرم اعرابی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر یک برنامه آموزشی مبتنی بر ایفای نقش با مضمون همدلی با بیمار بر نمره مهارتهای ارتباطی دانشجویان اتاق عمل: یک مطالعه نیمه تجربی، نشریه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، دوره ۱۱، شماره ۶، صص ۱۴۶-۱۳۹

* دری صفورا، اشقلی فراهانی منصوره، مسرت الناز، حقانی حمید. (۱۳۹۸). مقایسه دو روش آموزشی ایفای نقش و آموزش معمول بر یادگیری بلندمدت

- fundamental accounting concepts. *The Journal of Scholarship of Teaching and Learning*, 1 (1) , 8-24 .
- * Lambert, C., & Sponem, S. (2012). Roles, authority and involvement of the management accounting function: a multiple case-study perspective. *European Accounting Review*, 21(3), 565-589.
- * Loving GL, Wilson JC.(2000) Infusing critical thinking development. *Nurse Educator* , 25(2), 70-75
- * Maher, M. W. (2000). Management accounting education at the millennium. *Issues in accounting education*, 15(2), 335-346.
- * Maksy, M., & Yoon, M. H. (2020). Factors Affecting Student Performance in a Graduate Information Systems Course: An Empirical Study at a US Commuter Public University. *Journal of Accounting & Finance*, 20(2),74-84
- * Martin, J.S., Gragera, J.A., Gragera, M.A., & Mellado .V.(2017) Theaching Technology from Knowing Enhancing Emotional and Content Acqusation Performance Gardner Intelligence in Technology and Design Lessons,JOTSE, 7(1), 58-79
- * Moreno-Guerrero, A. J., Rodríguez-Jiménez, C., Gómez-García, G., & Ramos Navas-Parejo, M. (2020). Educational innovation in higher education: Use of role playing and educational video in future teachers' training. *Sustainability*, 12(6), 1-14.
- * Nasserri, A., Yazdifar, H., & Askarany, D. (2016). Management accounting education for the 21st Century firms. *International Journal of Finance and Managerial Accounting*, 1(1), 75-77
- * Nørreklit, L., Nørreklit, H., & Israelsen, P. (2006). The validity of management control topoi: towards constructivist pragmatism. *Management Accounting Research*, 17(1), 42-71
- * Pan, P. and Perera, H. (2012). Market relevance of university accounting programs: evidence from Australia”, *Accounting Forum*. 36 (2) :91–108
- * Pereira , Liphie and Sithole, Burman Musa. (2019). Towards Constructivist Learning and Teaching in Accounting Education, *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies*, 10 (1), 1-9
- * Ramen, M. , Moazzam and Jugumath, B. (2016). Accounting teaching techniques with the advent of technology: Empirical evidence from Mauritius. *Proceedings of the Fifth Asia-Pacific Conference on Global Business, Economics, Finance and Social Sciences (API6Mauritius*
- * Baldvinsdottir, G., Burns, J., Nørreklit, H., & Scapens, R. W. (2009). The image of accountants: from bean counters to extreme accountants. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 22(6), 858-882
- * Barraket, J. (2005). Teaching Research Method Using a Student-Centred Approach? Critical Reflections on Practice. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 2(2), 61-74.
- * Burns, J., & Baldvinsdottir, G. (2007). The changing role of management accountants. *Issues in management accounting*, 3, 117-132.
- * Burns, S., & Pierce, B. (2007).
- * Towards a more comprehensive understanding of the roles of management accountants. *European Accounting Review*, 16(3), 469-498.
- * Comer SK.(2005). Patient care simulations: Role playing to enhance clinical understanding. *Nursing education perspectives*, 26(6), 357-361.
- * Chang, C. F. (2006). "Teaching accounting to learners with diverse intelligence." In Taylor's College, Malaysia. Paper presented at Asia Pacific Educational Research Association International Conference, Hong Kong Institute of Education. <http://edisdat.ied.edu.hk/pubarch/b15907314>
- * Doolittle, P. E., & Camp, W. G. (1999). Constructivism: The career and technical education perspective. *Journal of vocational and technical education*, 16(1), 23-46.
- * Dorestani, Alireza.(2005). Is Interactive/Active Learning Superior to Traditional Lecturing in Economics Courses?, *Humanomics*, 21(1), 1-20
- * Gardner, H. (1998). *Inteligencias múltiples*. Barcelona: Paidós.
- * Hwang, Nen-Chen Richard; Lui, Gladie, Tong, Jen Wu, Yew, Marian. (2005). An Empirical Test of Cooperative Learning in a Passive Learning Environment. *Issues in Accounting Education*. 20 (2), 151-165.
- * Jakobsen, M., Mitchell, F., Nørreklit, H., & Trenca, M. (2019). Educating management accountants as business partners. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 16 (4), 517-541
- * Junyent, M. & Geli d Ciurana, A.M. (2017). Education for sustainability in university studies: a model for reorienting the curriculum education for sustainability in university studies. *British Educational Research Journal*, 34(6), 763–782.
- * Kostikova, I., Holubnycha, L., Shchokina, T., Soroka, N., Budianska, V., & Marykivska, H. (2019). A role-playing game as a means of effective professional english teaching. *Amazonia Investiga*, 8(24), 414-425.
- * Kern, B. (2000). Using role play simulation and hands-on models to enhance students' learning

یادداشت‌ها

- ¹ -role playing
- ² -Collaborative Learning
- ³ -Game-based Learning
- ⁴ - Soft skills
- ⁵ - Vygotsky's theory of cognitive development
- ⁶ -Mazelo
- ⁷ - Constructivism
- ⁸ - Student-centered approach
- ⁹ - Multiple Intelilence(IM)
- ¹⁰ Shapiro-Wilk Test)
- ¹¹ - Kuder-Richardson
- ¹² - Levens
- ¹³ -Residual

- Conference) ISBN - 978-1-943579-38-9 Ebene-Mauritius, 21-23.
- * Romme, A. G. L. (2003). Learning outcomes of microworlds for management education, *Management Learning*, 34, 51_61.
 - * Romero-Hall, E. ; Adams, L. ; Osgood, M. (2019). Examining the Effectiveness, Efficiency, and Usability of aWeb-Based Experiential Role-Playing Aging Simulation Using Formative Assessment. *J. Form Learn*, 3, 123–132 .
 - * Saptono, L. (2011). The implementation of role-playing model in principles of finance accounting learning to improve students' enjoyment and students' test scores. *Jurnal Akuntansi Dan Keuangan*, 12(2), 71-81.
 - * Saptono, L., Soetjipto, B. E., Wahjoedi, W., & Wahyono, H. (2020). Role-Playing Model: Is It Effective To Improve Students' Accounting Learning Motivation and Learning Achievements. *Jurnal Cakrawala Pendidikan*, 39(1), 133-143.
 - * Singh, T. and Athavale, V. (2008). Constructivist perspective on vocational and technical education. *Alatoo Academic Services*, 3 (2) , 21-33.
 - * Smith ES. (1997). Learning styles: frameworks and instruments. *Educational Psychology* , 17(1-2),51-63.
 - * Taplin, R., Singh, A., Kerr, R., & Lee, A. (2018). The use of short role-plays for an ethics intervention in university auditing courses. *Accounting Education*, 27(4), 383-402.
 - * Tan, L. M., Fowler, M. B., & Hawkes, L. (2004). Management accounting curricula: striking a balance between the views of educators and practitioners. *Accounting Education*, 13(1), 51-67.
 - * Uyar, A.; and A. H. Güngörmüş. (2011). Factors Associated with Student Performance in Financial Accounting Course. *European Journal of Economic & Political Studies*, 4,(2), 139-154.
 - * Wan Jusoh, W.N.H. and Ahmad, S. (2016), "IMindMap as an innovative tool in teaching and learning accounting: an exploratory study", *Interactive Technology and Smart Education*, Vol. 13 No. 1, 71-82.
 - * Zeigler, J. F. (2015). Pedagogy change in undergraduate managerial accounting principles courses: A detailed review of simulation use to support business integration learning, student engagement, teamwork, and assessment. *Advances in Accounting Education*, 17, 45-70.